

FEM PUNYA pel DRET A DECIDIR

El discurs polític d'Òmnium Cultural

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

FACULTAT DE
CIÈNCIES
POLÍTIQUES

Alba Guillen Baleta

Maig de 2014

Tutor: Xavier Fàhndrich
Grau en Ciència Política i
Gestió Pública

*“La funció dels relats sempre ha estat explorar
les condicions d'una experiència possible”*

(C. Salmon, 2008:211)

Índex

El discurs d' Òmnium Cultural també és discurs polític	4
Anàlisi a nivell de relat. Què i perquè es diu?	5
Anàlisi a nivell de context. Del model mental al discurs.	9
Anàlisi a nivell ideològic. Referent o realitat?	11
Conclusions	12
Bibliografia	15

El discurs d'Òmnium Cultural també és discurs polític

La teoria política de la comunicació diu que la política i la comunicació estan relacionades en tant que la segona afecta la primera en base a la transmissió de símbols entre els membres de la comunitat. En base a la definició de comunicació política¹, els grups de pressió i les seves institucions i organitzacions també duen a terme discursos polítics² quan a través de campanyes transmeten consignes, missatges i símbols a la comunitat.

Crear efectes o influir en el sistema es pot fer de diverses maneres. Entre aquestes, en aquest *paper* ens centrem en la “*pugna per la presència de determinats significats sobre valors i solucions als problemes en joc*” (Canel, 2008:24). Canel així ens remarca el sentit conflictiu del discurs polític. Cada actor transmet a través dels missatges³ un relat una visió particular de la realitat que alhora es plasma en les solucions que presenta a determinat conflicte. La realitat de cada actor s'insereix i pren sentit donat el marc mental del mateix, el qual està determinat per unes idees, les quals a través del discurs s'estenen entre els membres de la comunitat.

El discurs d'Òmnium Cultural presenta l'oportunitat d'**analitzar**, prenent com a cas d'estudi la campanya *Human Towers for Democracy* que tenia per objectiu la internacionalització (europea) de la consulta del 9N, **un discurs que planteja un nou marc mental**. Així, l'**hipòtesi** de la qual partim es pregunta **com Òmnium** a través de les paraules **ha construït un relat** que descriu l'independentisme com a dret a decidir **a través d'un conjunt de símbols i valors que legitimen una possible Catalunya independent**.

D'aquesta manera, el següent *paper* segueix la següent estructura⁴: primerament, analitzarem el discurs d'Òmnium⁵ a nivell de relat, passarem a veure la relació entre el relat i el context referencial, que també reflectit, i finalment exposarem com el discurs

¹ Canel. M. J. (2008) anomena comunicació política aquella en la que els missatges tenen per objectiu influenciar i per tant crear efectes i conseqüències en el sistema polític.

² Van Dijk. T. A. (1999) anomena pràctiques discursives o discurs polític als missatges estudiats per la comunicació política.

³ Van Dijk. T. A. (1990) parla del llenguatge com a construccions simbòliques i dels missatges com a objectes simbòlics que tenen un contingut manifest però també un contingut latent. Aquesta aproximació de l'anàlisi del discurs és una evolució de l'anàlisi del contingut que pren en consideració el camp de la semiòtica.

⁴ Van Dijk, T. A. (1999) descriu un sistema d'anàlisi del discurs basat en tres nivells: de relat, de context i ideològic.

⁵ Consulteu l'Annex1 sempre que fem referència al discurs d'Òmnium o al seu text en forma de cita textual.

representa una visió determinada de la realitat i crea així un nou marc mental. Finalment farem unes breus conclusions.

Anàlisi a nivell de relat. QUÈ i perquè es diu?

En aquest primer apartat analitzarem l'articulació del relat, del qual van Dijk, T. A. (1999) diu és la base del discurs. Per fer-ho, (a) parlarem del context del relat de manera general; (b) descriurem què ens diu; (c) intentarem veure els motius rere el missatge i, (d) observarem com a través de la persuasió intenta convèncer.

(a) Ubicació general del relat

La campanya Human Towers for Democracy⁶ va tenir el seu acte central el 8 de juny de 2014 a set capitals europees⁷ juntament amb Barcelona i diverses poblacions de Catalunya on es van aixecar simultàniament castells amb l'ajuda de 70 colles castelleres que van aplegar un total de 5.000 persones. A cada acte, a més de la lectura del manifest a càrrec d'un padri⁸, es van desplegar grans pancartes amb el lema: "*Catalans want to vote*". Concretament la campanya tenia per objectiu (formal i explícit) la internacionalització europea de la consulta així com (implícitament) l'intent de cercar una certa complicitat sobre el dret a decidir per part d'Europa.

(b) Estructura narrativa del relat

En relació a l'estructura formal del relat⁹, Òmnium estructura el seu discurs a través de dues idees principals¹⁰, que es tradueixen en: la reivindicació de (A) la celebració d'una consulta democràtica i (B) la demanda de comprensió per part d'Europa.

⁶ Aquesta campanya cal inserir-la dins de les moltes accions que Òmnium Cultural va dur a terme de cara la consulta que el govern de la Generalitat de Catalunya amb un ampli suport parlamentari havia convocat per al 9 de novembre a fi de preguntar als ciutadans de Catalunya si volien que aquesta fos un estat independent

⁷ Concretament foren les capitals París, Berlín, Londres, Brussel·les, Lisboa, Ginebra i Roma.

⁸ Els padrins eren personalitats catalanes reconegudes en diferents àmbits com l'entrenador Pep Guardiola, el músic Jordi Savall, el dramaturg Helder Costa, l'historiador Paul Preston, i els actors Sergi López i Joan Mompарт.

⁹ Analitzarem l'estructura del relat a nivell de significat tal i com diu R. Barthes (1977) el qual descriu el sentit com el criteri de la unitat, és a dir, el què vol dir un enunciat és el que el constitueix en unitat formal.

¹⁰ Van Dijk, T. A. (1999) anomena les idees principals assumptes i Barthes, R. (1977) les anomena nusos.

Tant una com l'altra, representen una acció que acaba, en el primer cas, i obre, en el segon, una alternativa consegüent amb la qual s'acaba amb una incertesa, i permet continuar la història. Així, Òmnium ens diu què cal fer, quin és el següent pas -una consulta- dins el "procés de construcció nacional" descartant altres opcions; i obre la possibilitat d'una alternativa post-consulta, a ser, la legitimació d'aquesta per part d'Europa.

Aquestes idees principals es fonamenten en un relació causa-efecte, com en una metonímia, que les explica i els dona sentit. Els catalans tenen el dret a decidir democràticament el seu futur donat que (1) fa temps que es demana, (2) ho demana una gran quantitat de catalans i (3) l'estat ho nega i no s'obre al diàleg. De la mateixa manera, la demanda de comprensió per part d'Europa s'explica per la necessitat de legitimació de la consulta (implícita en el text). I és que tal i com diuen Ch. Perelman i L.Olbrechts-Tyteca (1989) *"escoltar a algú es mostrar-se disposat a admetre eventualment el seu punt de vista"*.

Les idees principals agrupades esdevenen l'eix narratiu del discurs el qual es condueix a través de catàlisis¹¹ com quan s'utilitzen els castells i els valors que inspiren per introduir la reivindicació per a poder decidir, s'anomenen les causes com quan parla de les mobilitzacions o de les negatives per part de l'Estat espanyol en relació a la consulta, també utilitzades com a preàmbul per apel·lar a Europa.

També a nivell estructural podem dir que Òmnium fa ús de nombrosos indicis¹², com enumerar capitals europees afegint-hi Barcelona com una més o parlant de decidir l'encaix amb Europa, fent palès que Catalunya ja en forma part; per remetre's a sentiments (*"l'espectacularitat o la bellesa dels castells"*), caràcters (*"objectiu noble"*) o atmòsferes (*"mobilitzacions massives i pacífiques"*); però sobretot els utilitza per fer referència a significats metafòrics com quan estableix un símil entre els castells i el procés de construcció europeu.

¹¹ Barthes, R. (1977) anomena catàlisis a allò que omple entre nus i nus. El que hom entenem per idees secundàries.

¹² Barthes, R. (1977) anomena indicis a aquelles proposicions que es remeten a significats implícits i al mateix temps integren el relat.

(c) Estructura conceptual del relat. L'acció del relat.

L'estructura conceptual del relat s'ocupa de la seva performativitat, és a dir, de les accions¹³ i en concret que “*el discurs manifesti acció i que porti a accions*” (Dijk Van Teun, 1999:133).

Tal i com diu P. Ricoeur (1988) el discurs de l'acció s'ocupa del motiu que l'autor contraposa a la intenció¹⁴. Així quan es diu als discurs que “*els catalans reclamen votar*”, l'acció intencional¹⁵ és una demanda d'una votació o consulta, però legitimar el dret a decidir n'és el motiu últim. Així “*al explicar la meva intenció (la de l'actant) per els motius, intento menys (l'actant) donar una explicació sinó oferir una significació (...) això és interpretar*” (P. Ricoeur, 1988: 44).

Òmnium reclama una votació (intenció de votar) per decidir el futur polític de Catalunya (causa lògica) però alhora ofereix una significació (motiu) quan lliga el concepte *democràcia* al fet de decidir, ara interpretat com un dret democràtic difícilment negable. És a dir, justifica democràticament la consulta.

A més d'utilitzar un enunciat exercitiu¹⁶ - d'exercici d'un poder - Òmnium també fa ús d'enunciats promissori- declaracions d'intencions- quan diu que “som partidaris de resoldre” o que “*el poble català es proposa aconseguir un objectiu tant noble com es poder decidir lliurement i democràtica el seu futur*”. Altre cop ens trobem amb la mateixa causa lògica i intenció, però el motiu aquest cop és constatar la llibertat, d'acció i de pensament, i l'intenció de resoldre i per tant la voluntat d'acord i de diàleg.

Ja per acabar, Òmnium utilitza un enunciat expositiu; “*fem una crida a tots els ciutadans europeus: l'Europa del futur la volem aixecar amb vosaltres*” amb la intenció de constatar que Catalunya també vol formar i construir Europa però alhora amb el motiu de buscar una certa complicitat europea en relació a la situació catalana.

¹³ Greimas, A. J. (1990) diu que les accions són allò que descriu el personatge, el qual ell anomena actant.

¹⁴ Ricoeur, P. (1988) contraposa allò constatiu d'allò performatiu quan diu que la intenció serveix per identificar l'acció mentre que el motiu té una funció explicativa en el sentit s'aclarir, argumentar i legitimar.

¹⁵ Una acció intencional és aquella que es pot justificar respecte a una altra - deixar o no deixar votar -, però per trobar el motiu que l'empeny cal allunyar-se de la causa lògica i buscar les intencions, els motius, les preferències i les reiteracions lligades als enunciats.

¹⁶ Per veure la classificació dels enunciats consulta *El discurso de la acción* per P.Ricoeur (1988) pàg. 81-82.

Finalment a nivell d'accions, cal remarcar l'enunciat veredictiu que desaprova la posició de l'estat espanyol per tal de donar una de les raons, sinó la que comporta més pes, a Europa perquè legitimin una consulta com a solució a un problema intern que internament no es pot solucionar. Aquesta interpretació ens remet al següent nivell d'anàlisi on parlarem de la lògica del discurs.

(d) Estructura retòrica del discurs

Tal i com diu Van Teun (1999) "*la part d'allò retòric es refereix fonamentalment a la forma d'argumentació del discurs*", és a dir, a la capacitat d'un discurs de convèncer i persuadir¹⁷. Les presumpcions¹⁸, amb un reforç¹⁹, poden arribar a ser acceptades tal i com s'accepten els fets objectius²⁰. Òmnium a través del seu discurs transmet una sèrie de valors, el més important: la democràcia, la qual situen jeràrquicament per sobre d'altres valors com la constitucionalitat. Aquest valor democràtic, alhora reforçat per premisses²¹ com les d'ordre (la superioritat de principis) o les de qualitat (valors d'ordre superior), dona sentit a la presumpció que els catalans persegueixen "*una reivindicació normal*" i per tant, argumenten que els catalans tenen dret a decidir el futur polític de Catalunya.

Així la clau d'un discurs eficaç retòricament parlant és aquell que transmet unes premisses que juntament amb uns valors donen sentit a unes presumpcions que permeten argumentar les tesis a les quals vols que el públic s'adhereixi. Òmnium ha trobat el valor: la democràcia, que reforça el dret a decidir i que estableix que una consulta és normal i versemblant.

¹⁷ Perelman, Ch. i Olbrechts-Tyteca, L. (1989) afegixen una distinció entre ambdós conceptes aclarint que la convicció s'aconsegueix a través de la raó, mentre que la persuasió convenç a través dels sentiments. Amb això els autors no volen dir que a l'hora d'argumentar no es faci ús tant de fets objectius com de presumpcions suportades per valors i premisses

¹⁸ Perelman, Ch. i Olbrechts-Tyteca, L. (1989) diuen que les presumpcions constitueixen el fonament de l'argumentació, en són el punt de partida i estan vinculades a allò normal i versemblant en base a un grup de referència.

¹⁹ El reforç al qual ens referim el constitueixen els valors i les seves jerarquies que alhora reben el suport de les premisses generals. A partir de la interiorització d'aquests valors i el seu ordre de preferència, les presumpcions se'ns apareixen com a *fets* (en el sentit de fets vertaders) i per tant, l'argumentació pren sentit.

²⁰ Perelman, Ch i Olbrechts-Tyteca, L (1989) descriuen els fets objectius coma veritats, les quals no admeten discussió perquè formen part del *common ground* col·lectiu.

²¹ Referent al concepte de premisses -los lugares de lo preferible- consulta *Tratado de la argumentación* per Ch.Perelman i L.Olbrechts-Tyteca (1989) pàg. 1444-167.

Encara més, Òmnium en comptes de parlar únicament de dret a decidir el futur polític de Catalunya (valor particular), ha passat a reivindicar el dret a decidir per ell mateix, fet que l'allunya de la seva particularitat i el torna més imprecís, cosa que el converteix en valor universal²². D'aquesta manera, és més fàcilment defensable el dret a poder decidir que defensar el dret a poder decidir el futur polític de Catalunya.

Anàlisi a nivell de context. Del model mental al discurs.

Els contextos²³ són construccions cognitives que interfereixen en el procés mental de producció dels discursos, no només allò que es diu sinó i sobretot com es diu. Alhora aquests funcionen com una interrelació entre els models mentals, dels quals parlarem en el proper apartat, i les estructures del discurs que l'autor escull a partir del criteri de la rellevància²⁴, el qual “*regula la transformació d'informació del model mental en significats del discurs*” (Van Dijk, 1999a:134).

El context no el podem observar en el discurs perquè és implícit, es pressuposa. “*Les pressuposicions ens diuen alguna cosa sobre el coneixement de l'autor, i els significats implícits ens diuen alguna cosa sobre el què l'autor no ens vol dir*” (Van Dijk, 1990:133). El context doncs es manifesta ocasionalment i indirectament “*quan hi ha ambigüïtat, un risc de mala interpretació o quan un element del context necessita ser especificat*” (Van Teun, 2006:164).

De la mateixa manera el lèxic, la sintaxis i altres propietats formals de l'estil del discurs són conseqüència del context. “*Encara que l'enunciació en el discurs analitzat és una, aquesta és una elecció, una estratègia per enfrontar la seva versió amb la dels demés o més ben dit per legitimar la seva història*” (Dijk Van Teun, 1999:134).

²² Dupréel, E. (1948) diu que el paper dels valors universals consisteix en justificar les opcions sobre les quals no hi ha un acord unànimе inserint-les en una espècie de camp buit, però en el que hi regna un acord més ampli.

²³ Van Dijk, T. A. (2006) defineix el context com una representació mental subjectiva, és a dir, una interpretació de la situació social i d'aspectes culturals de l'entorn social.

²⁴ Van Dijk, T. (1997) defineix el criteri de la rellevància com allò rellevant, interessant, o que forma part del coneixement mutu amb el públic que l'autor considera són aspectes rellevants de la societat, de situacions... i que selecciona i determina les limitacions socials -*social constraints*- amb les quals el discurs es produeix.

Tal i com diu Van Teun (2006), cal que interpretem les estructures que afloren a la superfície del text per tal de trobar *constraints*. La lexicalització del “dret a decidir”, la tria de paraules determinades com “*reivindicació normal*” o “*objectiu noble*”. Les nominalitzacions utilitzades per amagar responsabilitats com parlar de l'Estat i no del govern central o d'un president concret. També les expressions com “*els catalans*” que determinen rols socials i pertinença a un grup. Per últim les expressions retòriques com les metàfores o els símls utilitzades per persuadir alhora que com altres formes d'estil demostren actituds i emocions. Parlar del futur d'Europa o del procés de construcció nacional en termes de llenguatge casteller ens porta, tal i com diu G. Lakoff (1980) a l'essència mateixa de la metàfora que ens fa entendre i viure una cosa en termes d'una altra.

Un cop interpretades les estructures es poden ordenar en categories²⁵ per a la seva comprensió. Un primer exemple de component seria el *setting*²⁶. Aquest discurs d'Òmnium pren sentit quan sabem que feia dos mesos que el govern central havia denegat el traspàs de competències a la Generalitat per organitzar un referèndum i que el govern de la Generalitat es trobava en ple procés de redacció del que seria la Llei de consultes. El fet que els discursos tinguessin lloc en diferents capitals europees explica les contínues referències a Europa que en un altre context no haguessin estat necessàries. Altres categories a considerar serien: el rol de representació del poble català que Òmnium s'auto-adjudica, els motius rere el discurs, les seves opinions o creences, el què pensen dels receptors del discurs, en aquest cas els europeus, i finalment però sobretot, les emocions que “*són especialment rellevants (...) i contribueixen a la creació subjectiva del context*” (Van Teun, 2006:138).

Per tant, el context ens diu el perquè dels enunciatls que s'utilitzen però no només el seu aspecte locutiu²⁷, sinó sobretot el seu aspecte il·locutiu i perlocutiu. I és que “*l'enunciador no només ofereix la seva versió sinó les pautes per obrar i pensar de determinada manera*” (Dijk Van Teun, 1999:136). D'això en parlarem en el següent apartat.

²⁵ Van Dijk, T. A. (2006) diu que el context consta de varis tipus de proposicions organitzades per un nombre limitat de categories que defineixen un esquema model. Un exemple de categoria seria el tipus d'esdeveniment. En el nostre cas una reivindicació fet que influeix el tipus de discurs organitzat en forma de demandes.

²⁶ Van Dijk, T. A. (2006) diu que el *setting* està format per el temps i l'espai, categories que regulen la urgència i la prioritat d'incloure informació del model mental.

²⁷ Austin a Van Dijk, T. (1990) defineix els aspectes dels enunciatls com a locutiu - el què es diu - il·locutiu - l'acte (una promesa, una amenaça...) i perlocutiu - el efectes sobre els sentiments, els pensaments del públic receptor.

Anàlisi a nivell ideològic. Referent o realitat?

En aquest últim apartat parlarem del sub-text on Van Dijk, T. A. (1999) diu es donen les metacomunicacions²⁸. El contingut del discurs es basa en la representació subjectiva²⁹ de la realitat, és a dir, el model mental de l'emissor.

“Els models mentals³⁰ juguen un paper (...) com a punt d’inici del text (...), dels quals informació rellevant pot ser seleccionada” (Van Dijk, T. A. 1997:189) per a la construcció del discurs. Per tant, tal i com diu Van Dijk, T. A. (2002), quan escrivim utilitzem els models mentals com les bases cognitives de la producció del discurs, establint així *“la base referencial necessària”* (Van Dijk, T. A. 1997:189) del mateix. És per això que Van Dijk, T. A. (2002) els anomena la interconnexió entre les creences socials i el discurs.

Partint de la base que *“només un fragment del coneixement s’expressa en el text. (...) La metàfora obvia és que, semànticament, (aquest) és la punta de l’iceberg (...) i els models són la gran part amagada”* (Teun Van Dijk, 1997:198). Així, tal i com diuen Cantero *et al.* (1997) cada discurs és un model parcial del model del món³¹, el qual normalitza un llenguatge esbiaixat que defineix la realitat parcialment.

En el discurs analitzat i en base als *processos del modelat*³² podem dir que Òmnium, utilitza extrapolacions en forma de quantificadors universals quan fa ús dels valors castellers i en fa equivalències al poble català i a Catalunya, dient als catalans com són o com haurien de ser. Això queda reforçat per les endevinacions que diuen què volen, *“els catalans volem votar i volem decidir”*.

²⁸ Van Dijk, T. A. (1999) descriu les metacomunicacions com el nivell latent el qual podem trobar a través de les referències no dites com les pressuposicions i que alhora es contraposa al nivell manifest, el text.

²⁹ Van Dijk, T. A. (1990a) diu que la subjectivitat dels models mentals és representada típicament no només per com la gent interpreta i representa selectivament fets, els quals comuniquen, sinó també per quines opinions tenen sobre els mateixos.

³⁰ Van Dijk, T. A. (1997, 1999) també anomena als models mentals - mental models-, models de situació -situation models- o models de fets - event models-.

³¹ Cantero *et al.* (1997) anomenen *modelo del mundo* o *visión del mundo* al què Van Dijk, T. A. (1997, 1999) anomena models mentals -mental models-.

³² Cantero *et al.* (1997) diuen que a través dels procesos de modelado i els seus indicadors lingüístics es pot copsar com el model del món aflora en el discurs, Els autors estableixen quatre processos: la generalització (abstracció), la cosificació, l’eliminació i la distorsió.

També es fa ús de quantificadors universals, en aquest cas, en forma de reiteració, quan es diu que *“l'estat mai”* o que *“la cultura, (...) des de fa segles”* que generalitzen fets i per tant distorsionen la realitat. Altres distorsions venen de la mà de substantius inespecífics com *“vèncer l'impossible”* o *“solucionar aquesta anomalia”* on l'oient pot identificar qualsevol cosa. Finalment a nivell d'abstracció cal considerar la gran quantitat de judicis de valor en forma de qualificatius o superlatius com *“reivindicació normal”*, *“objectiu noble”* o *“mobilitzacions més massives i pacífiques”*.

A nivell de cosificació, detectem l'ús de substantius de referent abstracte com *“decidir lliurament”*, *“Estat”* o *“dret a decidir”*, fruit de *“generalitzacions de diferents accions heterogènies, sovint imaginades més que experimentades (...) font d'engany socialment acceptat”* (Cantero *et al.* 1997:152). Altres formes de tergiversació de la realitat són l'eliminació i la distorsió, les quals esdevenen molt difícils d'entreveure ja que són formes de distorsió per omissió.

Conclusions

En aquest treball hem realitzat un recorregut pel procés d'anàlisi del discurs per tal d'explicar el què hem anomenat un nou marc mental del dret a decidir. Si fem un repàs per tots els estadis, hem vist que a nivell d'estructura narrativa, el discurs ens presentava dues idees principals (A) i (B). Per tal d'explicar-nos la primera (A) Òmnium recorre a un seguit d'idees secundàries a partir de les quals crea un relat que ens ve a explicar que els catalans volen decidir democràticament i lliurament el futur polític de Catalunya i, que aquest dret ha estat negat per part de l'Estat espanyol.

Més endavant, a l'anàlisi conceptual del relat, hem vist com a partir de l'acció proposada podíem desxifrar-ne els motius. Així, rere l'explicació del dret a decidir no hi havia tant una causa lògica - decidir el futur polític de Catalunya - com la intenció de vincular-hi una significació: no només volem decidir, volem decidir democràticament i lliurament. Aquesta interpretació que Òmnium du a terme estableix un lligam entre decidir - fer la consulta - i el fet d'exercir un dret democràtic: expressar-se lliurament.

Aprofundint en aquest últim punt, i ja en l'estructura retòrica del discurs, hem vist que per tal d'acceptar presumpcions com *“els catalans tenen dret a decidir”* cal vehicular aquestes a través d'un reforç proveït per valors i premisses. I aquí és on trobem la peça clau que

legítima el dret a decidir. Òmnium situa jeràrquicament un valor: la democràcia, per sobre de qualsevol altre. Fins i tot el desvincula de tot context català i el presenta com a valor universal. Així doncs, Òmnium a través del discurs el què està comunicant a través de la reivindicació, és que els catalans no se'ls deixa decidir, i que per tant, s'està atemptant en contra el seu dret democràtic d'expressar-se lliurement.

Si en aquest punt de l'argumentació hi afegim el context, tot el discurs pren encara més sentit. Davant d'un moment en què l'escenari d'una consulta pactada amb l'Estat espanyol ja s'havia esvaït, i en el que el següent pas cap a la independència passava per una consulta no legitimada per l'estat, el què el procés de transició nacional necessitava era un plus de legitimació. Pren sentit així la segona idea principal del text (B). Europa representa la post-legitimació de la consulta catalana. És per això que tant a nivell narratiu amb els indicis com a nivell conceptual, s'utilitzen recursos estilístics que remeten a significats implícits (Catalunya també forma part d'Europa), emocions i sentiments (metàfora castellera) i contínues referències a Europa (com a bressol de la cultura democràtica), per despertar l'empatia europea cap a la situació catalana.

Finalment, el nivell ideològic ens ha proporcionat el rerefons del discurs, és a dir, el model mental de l'emissor. Els models mentals són utilitzats tant per Òmnium en la producció del discurs, com pels oients alhora de comprendre'l³³, ja que *“els models mentals representen (...) el què la gent després (correctament o falsament) recordaran del discurs”* (Van Dijk, 1999a:125). I és que com diu Cantero *et al.* (1997) en realitat els models del món es troben en contacte contínuament i es modelen uns als altres.

Sent conscients que *“la informació representada en el models mentals proveeix les bases del coneixement comú compartit”* (Van Dijk, 1999a:125), Òmnium repeteix contínuament frases que evoquen el seu. Amb tècniques com l'*storytelling*, amb les quals *“s'enganxa sobre la realitat uns relats artificials, es bloquegen els intercanvis, es satura l'espai simbòlic amb històries. S'ens explica l'experiència passada, es tracen conductes, s'orienten les emocions”* (Salmon, C. 2008:38); o el *framing*³⁴, amb el qual s'emmarquen les qüestions importants per tal de que les idees sorgeixin sota la forma dels teus marc

³³ Johnson-Laird, P. N (2013) diu que els models mentals representen el què és veritat a expenses del què és mentida. Per acceptar els fets que descriu el discurs, aquests han de ser certs per tots els casos dins el model mental de l'oient (criteri de validesa). És a dir, tal i com diu Lakoff, G. (2007) la veritat per ser acceptada ha d'encaixar en els marcs mentals de la gent. Si els fets no encaixen en un determinat marc, el marc es manté i els fets reboten.

³⁴ Lakoff G. (2007) diu que el *framing* fa referència a escollir el llenguatge que encaixa amb la teva visió del món.

mentals³⁵; es poden transmetre uns models sobre els quals identificar-se, que diuen com pensar i com actuar, i s'emmarquen conceptes claus perquè encaixin en els models mentals d'hom, aconseguint fer del teu marc mental, el marc mental dominant.

Un marc mental dominant permet que les negociacions sobre un determinat problema es produeixin sota els teus termes els quals porten implícites les teves idees, les quals al seu torn impliquen les teves solucions. Doncs, parlar de Dret a decidir, i no d'independència, permet crear un relat que situa el valor democràtic de l'expressió lliure al centre del debat, fet que aconsegueix una adhesió i acceptació molt major. El marc mental del Dret a decidir legitima una consulta com a única solució a la situació catalana, i d'aquesta manera una possible independència. *“Canviar el marc és canviar la manera com la gent veu el món. És canviar el què s'entén per sentit comú”* (Lakoff, G., 2007:4).

³⁵ Lakoff, G. (2007) entén per marc mental el mateix que Van Dijk, T. A. (1997, 1999) anomena models mentals, i que Cantero *et al.* (1997) anomena modelo del mundo o visión del mundo. L'autor diu que el llenguatge activa els marcs, pel que els nous marcs requereixen de nou llenguatge. Pensar de manera diferent requereix parlar de manera diferent.

Bibliografia

Barthes. R. (1977). Introducción al análisis estructural de los relatos. Buenos Aires: Centro Editor de América Latina.

Canel. M. J. (2008). Comunicación política. Una guía para su estudio y práctica. Madrid: Tecnos.

Cantero, Francisco José i de Arriba, José. (1997) Psicolingüística del discurso. Barcelona: Octaedro.

Greimas, A. J. y Courtes, J. (1990). Actante. A: Semiótica. Diccionario razonado de la teoría del lenguaje. Madrid: Gredos.

Johnson-Laird, P. N. (2013). Mental models and cognitive change. Journal of Cognitive Psychology, 25 (2), 131-138.

Lakoff. G. (2007). No pienses en un elefante. Lenguaje y debate político. Madrid: Editorial Complutense.

Lakoff. G. i Johnson. M. (1980). Metaphors we live by. A: Metaphors we live by. Londres: University Chicago Press.

Perelman. C. H. i Olbrechts-Tyteca. L. (1989) Tratado de la argumentación. Madrid: Gredos.

Ricoeur. P. (1988). El discurso de la acción. Madrid: Ediciones Cátedra.

Salmon. C. (2008). Storytelling. La máquina de fabricar historias y formatear mentes. Barcelona: Ediciones Península.

Van Dijk, T. A. (1997) Cognitive Context Models and Discourse. A: M. Stamenow (Ed.). Language Structure, Discourse and the Access to Consciousness. Amsterdam: Benjamins. 189-226.

Van Dijk, T. A. i Rodrigo Mendizábal. I. (1999). Análisis del discurso social y político. Quito (Ecuador): Ediciones Abya-Yala.

Van Dijk, T. A. (1999a). Context models in discourse processing. The construction of mental representations during reading, 123-148.

Van Dijk, T. A. (2002) Political discourse and ideology. A: Clara Ubaldina Lorda i Montserrat Ribas (ed.). Anàlisi del discurs polític: producció mediació i recepció. Barcelona:Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra. 15-34.

Van Dijk, T. A. (2006) Discourse, context and cognition. Discourse Studies, 8, 159-177.